



ILLYÉS GYULA GIMNÁZIUM

GYULA ILLYÉS GYMNASIUM

GYULA ILLYÉS GRAMMAR SCHOOL

A XX. század elején a város lakosságának növekedésével a dombóvári polgárok körében felmerült az igény egy gimnázium létrehozására. Lovag Paál József hercegi felügyelő járt el a település első gimnáziumának érdekében.

1911 februárjában herceg Esterházy Miklós ígéretet tett, hogy több mint 6000 négyszögöl telket adományoz a célra, ha a leendő főgimnázium katolikus jellegű lesz.

Az akkori Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium engedélyt adott és 1913-ban 111 fő kezdte meg iskolás éveit még a mai Belvárosi Iskola Szabadság utcai épületében, az akkori állami elemi iskolában. Kezdetben az elhelyezést ideiglenesnek gondolták, mégis 16 évig folyt ebben az épületben az oktatás. Az intézmény első igazgatója Nessler Alajos volt.

Az 1921/22-es tanévben Dombóvári Kir. Kath. Esterházy Miklós Nádor Főgimnázium nevet vette fel. Sokan azt gondolják, hogy ekkori nevét a telekadományozóról kapta, de a névadó Esterházy Miklós (1583–1645) a dinasztia első nagy alakja, a családi vagyon és hatalom alapítója, 1625–1645 között az ország nádora volt.

1927-ben dr. Klebelsberg Kunó kultuszminiszter pénzt ajánlott a gimnázium saját otthonának megépítésére, amit Alpár Ignác tervei alapján 1928-ban kezdtek meg, majd halála után Hübner Tibor folytatta a művezetést. A gimnázium saját épülete 1929-ben készült el. 1948-ig az oktatás nyolc évfolyamon valósult meg. 1944-ben a gimnáziumi épület fennállásának 15. évfordulójára Marczell György (1897–1979) az iskola művésztanára a „Szent Imre élete”, Sarkantyú Simon (1921–1989) az intézet volt tanítványa, a később Munkácsy-díjas festőművész pedig a „Hősök emlékezete” című seccóját festette meg.

1946-ban megnyitották a Gyenis Antal Népi Kollégiumot a vidéki tanulók számára a Szabadság utca 8. sz. alatt, mely először csak fiúkollégium volt. 1972-ben készült el a gimnázium telkén az új kollégiumi épület, melybe 1978-tól már a lányok is beköltözhettek.

A gimnázium neve 1945-től az 1948-as államosításig szinte tanévenként változott, majd 1950. augusztus 31-től 1989. augusztus 31-ig Gógös Ignác nevét viselte – egy tévedés miatt, mivel az utasítást postázó adminisztrátor Dombóvárra küldte a Tamásiba szánt levelet. Majdnem 40 évvel ezután vette csak fel Illyés Gyula nevét az intézmény, hiszen a híres költő, elbeszélő, drámaíró és szociográfus ebben az intézményben kezdte meg középiskolai tanulmányait.

Mit der Zunahme der Bevölkerung der Stadt hatten die Dombóvárer Bürger einen Anspruch auf die Errichtung eines Gymnasiums am Anfang des 20. Jahrhunderts. Fürstlicher Überwacher Ritter József Paál handelte im Interesse des ersten Gymnasiums der Siedlung.

Im Februar 1911 versprach Miklós Esterházy, mehr als 6000 Quadratklafter Grundstück zu diesem Zweck zu spenden, in dem Falle, wenn das Gymnasium katholisch wird.

Der ehemalige Religions- und Bildungsminister genehmigte die Errichtung des Gymnasiums und 1913 begannen 111 Schüler die Schule noch im Gebäude der heutigen Innenstädtischen Schule in der Szabadság-Straße, in der damaligen Elementarschule. Am Anfang schien die Unterbringung der Schule nur provisorisch, trotzdem wurde in diesem Gebäude 16 Jahre lang unterrichtet. Der erste Direktor des Institutes war Alajos Nessler.

Im Schuljahr 1921/1922 nahm es den Namen Dombóvárer Königlicher Katholischer Palatin Miklós Esterházy Hauptgymnasium an. Viele Leute denken, dass das Gymnasium seinen damaligen Namen vom Grundstückspender erhielt, aber Miklós Esterházy (1583–1645) im Namen des Gymnasiums die erste große Figur der Dynastie war, der Gründer des Familienvermögens und der Macht, war der Palatin von Ungarn zwischen 1625–1645.

Der Kultusminister Kunó dr. Klebelsberg bot 1927 dem Bau des Gymnasiums Geld an. Die Bauarbeiten begannen nach den Plänen von Ignác Alpár im Jahr 1928, nach seinem Tod setzte Tibor Hübner die Arbeit fort. Das eigene Gebäude des Gymnasiums wurde 1929 fertiggestellt. Bis 1948 wurde in acht Jahrgängen unterrichtet.

Zum 15. Jubiläum des Gymnasiumgebäudes malte der Kunstlehrer der Schule György Marczell (1897–1979) einen Secco mit dem Titel „Das Leben von Heiligen Emmerich“, der ehemalige Schüler des Gymnasiums Simon Sarkantyú, später Malermeister mit Munkácsy-Preis ausgezeichnet, malte einen anderen Secco, die Erinnerung an die Helden“.

1946 wurde das Antal Gyenis Volksschülerwohnheim für die Schüler aus dem Lande in der Szabadság Straße 8 eröffnet, das zuerst als Schülerwohnheim für Jungen funktionierte. Im Jahr 1972 wurde auf dem Grundstück des Gymnasiums das neue Gebäude für das Schülerwohnheim fertiggestellt, in das seit 1978 auch Mädchen einziehen konnten.

Der Name des Gymnasiums veränderte sich von 1945–1948 bis zur Verstaatlichung jährlich. Seit 31. August 1950 bis 31. August 1989 trug es den Namen Ignác Gógös wegen eines Irrtums, da der den Post schickende Angestellte, in dem die Instruktion war, schickte den Brief nach Dombóvár statt Tamási. Beinahe 40 Jahre später nahm das Gymnasium den Namen Gyula Illyés an. Der berühmte Dichter, Erzähler, Dramatiker und Soziograf begann in diesem Institut die Sekundarbildung.

As town population was growing, demand arose among Dombóvár citizens to establish a grammar school in the early 20th century. Ducal superintendent József Lovag Paál proceeded in favour of the first grammar school in town.

In February 1911, Miklós Esterházy made a promise to donate a land parcel of over two hectares for this purpose, provided that the prospective main grammar school was to be Catholic.

The Ministry of Religion and Public Education of that time granted permission and in 1913, 111 pupils started school in the Szabadság Street building of the current Downtown School, in the public elementary school of the time. Initially, the siting arrangement was planned to be provisional; however, education went on in this building for 16 years. The first headmaster of the institution was Alajos Nessler.

In academic year 1921/22, the following name was adopted: Palatine Miklós Esterházy Royal Catholic Main Grammar School of Dombóvár. Many people think that the school was named after the donor of the land parcel then, but the Miklós Esterházy (1583–1645) featuring in the denomination was the first grand figure of the dynasty, founder of the family estate and power, Palatine of Hungary between 1625 and 1645.

In 1927, Minister of Culture Dr. Kuno Klebelsberg offered funds to construct an own building for the grammar school; construction works started according to the designs of Ignác Alpár in 1928, and upon the death of the former, Tibor Hübner continued to manage the works. The Grammar School's own building was completed in 1929. Until 1948, eight-grade education was provided.

In 1944, György Marczell (1897–1979), artist-teacher of the school, painted the secco depicting the life of Saint Emery, and Simon Sarkantyú (1921–1989), former student of the institution—a Munkácsy Prize Awardee later on—painted the secco titled Heroes' Memorial in honour of the 15th anniversary of the building.

In 1946, Antal Gyenis Demotic Student Hostel was opened up for students from outside of town at 8 Szabadság Street, first serving for boys only. In 1972, a new hostel building was completed within the plot of the grammar school, and girls were also able to move in from 1978 on.

The name of the grammar school was changed nearly every academic year from 1945 up to the nationalization in 1948; then, from 31 August 1950 to 31 August 1989, it bore the name of Ignác Gógös by mistake because the clerk to mail the instruction sent the letter intended for Tamási to Dombóvár. The institution only adopted the name of Gyula Illyés nearly 40 years afterwards as the famous poet, narrator, dramatist and sociographer started his secondary school studies in this institution.

FORRÁS • QUELLE • SOURCE

Dr. Szőke Sándor: Dombóvár. Dombóvár, 1996.

Takács Istvánné – interjú

